

ORSZÁGOS RENDŐRFŐKAPITÁNY

1139 Budapest, Teve u. 4-6.

1903 Budapest, Pf.: 314/15.

Tel: (06-1) 443-5573 Fax: (06-1) 443-5733

BM: 33-104, 33-140 BM Fax: 33-133

E-mail: orfkvezeto@orfk.police.hu

Szám: 29000/105/615/ /2009. RP.

Tárgy: alapvető jogot sértő
rendőri intézkedés
elleni panasz elbírálása

H A T Á R O Z A T

A Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 92. § (1) bekezdésében biztosított jogkörömnél fogva a panaszos által benyújtott és jogi képviselője által megerősített panasz tárgyában – figyelemmel az Rtv. 93/A. § (7) bekezdésére, továbbá a Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Panasztestület) 400/2010. (VIII. 25.) számú állásfoglalásának megállapításaira – a rendőri intézkedés elleni panasznak az előállítás kezdő időpontjának pontatlan dokumentálása miatt a tisztességes eljáráshoz való jog sérelme tekintetében részben

h e l y t a d o k,

míg minden egyéb vonatkozásban a panaszt

e l u t a s í t o m.

A határozat ellen az Rtv. 93/A. § (9) bekezdése alapján – figyelemmel a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény (a továbbiakban: Ket.) 100. §-ának (1) bekezdése a) pontjára és (2) bekezdésére, valamint 109. §-ának (3) bekezdésére – fellebbezésnek helye nincs, annak felülvizsgálata közvetlenül kérhető a bíróságtól.

A keresetlevelet az Országos Rendőr-főkapitányságra – a Fővárosi Bíróságnak címezve – a felülvizsgálni kért határozat közlésétől számított harminc napon belül kell benyújtani, vagy ajánlott küldeményként postára adni, illetve azt a fenti határidőn belül a Fővárosi Bírósághoz, a 1027 Budapest II. kerület Csalogány u. 47-49. címre közvetlenül is be lehet nyújtani. (A polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 330. § (2) bekezdése, 326.§ (7) bekezdése; Ket. 109. § (1) bekezdése).

A határozatot kapják:

- 1) Panaszos
- 2) Jogi képviselő
- 3) Független Rendészeti Panasztestület
- 4) Budapesti Rendőr-főkapitányság vezetője
- 5) Irattár

INDOKOLÁS

A panaszos beadványában előadta, hogy 2009. július 04-én 20:00 órakor Budapesten sétált a Bajcsy-Zsilinszky utcában, amikor „oszlató spray-vel közvetlen-közletről kétszer lefújták”, aminek következtében rosszul lett, az arca pedig „megégett”. Ezt követően előállították a Víg utcai Rendőrkapitányságra, amiről nevelő szüleit csak 2009. július 05-én, 01:00 órakor értesítették. Állítása szerint az eljárás során semmilyen jegyzőkönyv nem készült, az előállítás időtartamáról pedig nem kapott igazolást.

A panaszos jogi képviselője a beadványban foglaltak fenntartása mellett a panaszos vagyoni és nem vagyoni kárának összegét 6 000 000 forintban jelölte meg, és kérte annak megtérítését. Jelezte továbbá, hogy a panaszos az eljáró rendőrkapitányságtól azóta sem kapott értesítést arra vonatkozóan, hogy bármilyen eljárást indítottak volna vele szemben.

A Panaszos a rendőri intézkedések miatt 2009. július 12-én a Panasztestülethez fordult. Panaszában – amelyet 2009. augusztus 04-én jogi képviselője útján megerősített – az alábbiakat sérelmezi:

- kényszerítő eszközként vegyi eszközt alkalmaztak vele szemben, melynek következtében az arca „megégett”;
- előállításának jogalapját, időtartamát;
- előállításáról hozzátartozóit csak 2009. július 05-én, 01:00 órakor értesítették;
- kifogásolta, hogy kihallgatása – és erről jegyzőkönyv felvétele – az előállítás ideje alatt nem történt meg;
- az előállítás időtartamáról nem kapott igazolást;
- az eljáró rendőrkapitányságtól azóta sem kapott értesítést arról, hogy eljárást indítottak volna vele szemben.

A Panasztestület a rendőri intézkedésekkel kapcsolatban lefolytatott vizsgálatot követően állásfoglalásában *„a panaszos előállításának jogszerűtlensége és fogvatartásának indokolatlanul hosszú időtartama miatt a személyi szabadsághoz való alapvető jogának, a panaszos igazoltatása és előállítása okának pontatlan megjelölése miatt a panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjogának, míg a ruházatának átvizsgálása miatt a panaszos emberi méltóságának sérelmét állapította meg.”*

II.

A rendelkezésre álló rendőrségi okiratokból a következők állapíthatók meg.

Budapest Rendőrfőkapitánya a 01000/36775/2009. ált. számú egyedi utasításával 2009. július 4-én 00 órától 24 óráig Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. § (1) és (3) bekezdése alapján. A rendelkező rész értelmében az állomány feladata az volt, hogy figyelemmel kíséresse a rendezvényekre érkezőket és megakadályozza a jogsértések kialakulását. Ennek keretében szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat-, csomag- és járműátvizsgálást hajthatott végre. A fokozott ellenőrzést elrendelő utasítás indokolása szerint 2009. július 4-ére nagyszámú demonstráció megtartását jelentették be Budapest területére, amely rendezvényeken várhatóan jelentős lesz a résztvevők létszáma.

A Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) 01000-105-716-7/2009.P. számú, a Panasztestületnek írt válaszlevelében foglaltak szerint 2009. július 4-ére Budapest

területére 16 bejelentés érkezett a rendőrséghez a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) szerint minősülő rendezvény megtartásáról, ezen belül hét rendezvényt kívántak az V. kerületben tartani.

A Panaszos előállításának végrehajtásáról szóló 01080/515100/2009/id. számú rendőri jelentés rögzíti az előállításához vezető eseményeket, illetve az előállítás során történeteket. Eszerint a panaszos igazoltatására az Rtv. 29. § (1) bekezdése¹ alapján, a ruházatátvizsgálásra a 31. § (1) bekezdése², míg az előállítására a 33. § (2) bekezdés f) pontjának I. fordulója alapján³ került sor. A jelentés szerint a rendőr az intézkedés során kényszerítő eszközt nem alkalmazott. A 2009. július 5-én kelt parancsnoki vélemény és kivizsgálás szerint a jelentésben ismertetett intézkedések jogszerűek, szakszerűek és arányosak voltak.

Az intézkedés alapjául szolgáló esemény leírásánál a panaszossal szemben intézkedő rendőr rögzítette, hogy 2009. július 4-én „csapaterős” feladatokat látott el Budapest területén. Ennek során 20:45 órakor, rádión keresztül kapott utasításra elindult a Budapest VIII. kerületi Rákóczi útra, mivel ott fiatalok egy csoportja – akik leváltak az Erzsébet téri tüntetőkről – a Rákóczi úton az Astoriától folyamatosan az úttesten haladt. A csoport tagjai többszöri felszólítás ellenére sem voltak hajlandóak felmenni a járdára, ezzel akadályozva az út forgalmát és veszélyeztetve a közlekedés biztonságát. Szabálysértő magatartásukat a TEREPJÁRÓ 1-es rendőrségi gépjármű kamerája a Blaha Lujza tértől folyamatosan rögzítette. A helyszínen lévő rendőrök a Blaha Lujza tértől kezdve gépkocsiról figyelték a csoport tevékenységét, majd a Keleti Pályaudvartól az intézkedés helyszínéig gyalogosan, helyenként futva követték őket, de azok többszöri felszólításuk ellenére sem álltak meg. A rendőr leírja, hogy miután a panaszost utolérte a Thököly utca és a Cházár András utca kereszteződésénél, „karjánál fogva megpróbálta megállítani, de ő tevékenységét tovább folytatta”. Ezt követően közölte a panaszossal, hogy szabálysértés elkövetésének továbbfolytatása miatt előállítja a BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányságára – amit a panaszos tudomásul vett –, majd a Rendőrkapitányságon 21:30 órakor sérülés- és panaszmentesen átadta az ügyeletes tisztnek.

A BRFK Hivatala 01000-105-780-18/2009. számú tájékoztatása szerint az ügyeletes tiszt telefonon megpróbálta értesíteni a panaszos szüleit, azonban ez nem vezetett eredményre. A panaszost a 8063/2009. ün. számú átkísérési utasítás alapján 2009. július 05-én 03:54 perckor átadták a Területi Gyermekvédelmi Szakszolgálatnak (a továbbiakban: TEGYESZ), ahonnan a szülei aznap délelőtt vitték el.

A jelentés szerint az előállítás okáról tájékoztatót, míg annak időtartamáról igazolást adtak ki a panaszos részére, aki az előállító helyiségben történő elhelyezéssel kapcsolatos jogairól és kötelezettségeiről szóló tájékoztatást megkapta. A panaszos letétbe vett tárgyairól jegyzőkönyv készült.

¹ **Rtv. 29. § (1):** „A rendőr a feladata ellátása során igazoltathatja azt, akinek a személyazonosságát a közrend, a közbiztonság védelme érdekében, bűnmegelőzési vagy bűnüldözési célból, a tartózkodása jogszerűségének megállapítása céljából, közlekedésrendészeti ellenőrzés során, továbbá az igazoltatott vagy más természetes, illetve jogi személy és egyéb szervezet jogainak védelme érdekében kell megállapítani.”

² **Rtv. 31. § (1):** „Akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja.”

³ **Rtv. 33. § (2):** „A rendőr a hatóság vagy az illetékes szerv elé állíthatja azt, f) aki a szabálysértést az abba hagyásra irányuló felszólítás után is folytatja, illetőleg akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható, továbbá akitől tárgyi bizonyítási eszközt kell megszerezni, vagy elkobzás alá eső dolgot kell visszatartani.”

A panaszos által aláírt Nyilatkozat tartalma szerint az előállítás során jogairól és kötelességeiről írásos ismertetőt nem igényelt, az előállítás kezdetének időpontja 2009. július 04-én 22:55 óra, míg annak oka garázdaság továbbfolytatása volt. A panaszos kijelentette, hogy a rendőri intézkedéssel kapcsolatban panasszal nem él, az előállításáról hozzátartozójának kiértesítését nem kéri, valamint krónikus, illetve fertőző betegségben nem szenved, és gyógyszert nem fogyaszt. A nyilatkozatra a panaszos saját maga jegyezte rá, hogy „Panasz és sérülésmentesen távozom a fogda területéről!”.

Az előállítás időtartamáról szóló igazolás szerint a személyes szabadság korlátozása 2009. július 04-én 20:10 órától 2009. július 05-én 03:54 óráig tartott.

Az iratokból megállapítható, hogy a panaszos meghallgatására az előállítása során nem került sor, ennek végrehajtása céljából a BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitánysága – mint Szabálysértési Hatóság – 2009. július 28-án, 01808/3873-1/2009/szabs. számon kelt megkereséssel fordult a Szegedi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályához.

A panaszossal szemben a BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése és jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének elkövetése miatt eljárást folytatott és 01808/3873-6/2009. szabs. számú, 2009. október 07-én kelt határozatában figyelmeztetésben részesítette.

III.

Az ismertetett bizonyítékok alapján az alábbi tényállást állapítottam meg.

A panaszos 2009. július 04-én egy fiatalokból álló csoport tagjaként – amely szabálytalanul és indokolatlanul a Rákóczi út teljes szélességét elfoglalta – a Blaha Lujza tér felől a Keleti pályaudvar irányába haladt az útesten, a gépjármű forgalmat ezzel teljes mértékben megbénítva. A panaszos ezen magatartásával megsértette az 1/1975. (II.5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 21. §-ának (6) bekezdését⁴. A tömeg – mint azt a 01808/3873-6/2009. szabs. számú határozat indokolása is alátámasztja – az erre szolgáló technikai eszköz alkalmazásával többször fel lett szólítva a cselekmény abbahagyására, azonban a felszólításnak nem tett eleget. Ekkor a tömeget kísérő rendőrök ismételten többször felszólították annak tagjait, hogy az útestet hagyják szabadon, illetve arra, hogy álljanak meg. A panaszos nem tett eleget a felszólításnak, ezért a Budapest, VIII. kerület, Thököly út és Cházár András utca kereszteződésénél az egyik rendőr a karjánál fogva megállította és intézkedés alá vonta, melynek keretében sor került az igazoltatására, ruházatának átvizsgálására. Ezt követően „szabálysértés továbbfolytatása miatt” előállították a BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányságra, ahol az ügyeletes tisztnek sérülés- és panaszmentesen átadták. Bár a panaszos hozzátartozójának kiértesítését az általa aláírt nyilatkozat szerint nem kérte, az előállításának időtartama alatt – tekintettel az életkorára – az ügyeletes tiszt telefonon megpróbálta értesíteni a panaszos vidéken tartózkodó szüleit⁵, azonban ez csak 2009. július

⁴ **KRESZ 21. § (6):** „A gyalogos az útestre akkor léphet, ha meggyőződött annak veszélytelenségéről. Az útestre váratlanul nem léphet, köteles az útesten késedelem nélkül átmenni és tartózkodni minden olyan magatartástól, amely a járművek vezetőit megzavarhatja vagy megtevesztheti.”

⁵ **Rtv. 18. § (1):** „A fogvatartott részére biztosítani kell azt a lehetőséget, hogy egy hozzátartozóját vagy más személyt értesítsen, feltéve, hogy ez nem veszélyezteti az intézkedés célját. Ha a fogvatartott nincs abban a helyzetben, hogy e jogával élhessen, az értesítési kötelezettség a Rendőrséget terheli. Ha a fogvatartott fiatalkorú vagy gondnokság alá helyezett, haladéktalanul értesíteni kell törvényes képviselőjét vagy gondnokát.”

05-én, 01:00 órakor vezetett eredményre. Az előállítás időtartama 2009. július 04-én 20:10 órától 2009. július 05-én 03:54 óráig tartott. Tekintettel arra, hogy a panaszos az előállítás időpontjában 14. életévét csak 3 hónappal töltötte be, a rendőrök intézkedtek a TEGYESZ-nek történő panasz és sérülésmentes átadásáról⁶, ahonnan a panaszost a szülei a délelőtti órákban vitték haza.

A BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitánysága – mint Szabálysértési Hatóság – 2009. július 28-án megkereséssel fordult a Szegedi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztályához a szükséges eljárási cselekmények lefolytatása érdekében, majd közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése és jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség szabálysértésének elkövetése miatt figyelmeztetésben részesítette a panaszost.

Az intézkedés – így az igazoltatás – jogalapját a BRFK vezetője által egyedi utasításban elrendelt fokozott ellenőrzés⁷, valamint e feladatok ellátása során észlelt, a Panaszos által elkövetett cselekmények képezték.

A Panaszos a rendőrségi gépkocsikból többször elhangzó – és a videó felvételen valóban nem hallható – felszólításoknak, majd az ellenállása miatt vele szemben intézkedést kezdeményező rendőr egyedi felszólításának sem tett eleget, ezzel nyilvánvalóan megszegve azon törvényi rendelkezésből eredő kötelezettségét, hogy a rendőri intézkedésnek engedelmességen⁸. Önmagában e tipikus magatartást a jogszabály szabálysértésként büntetni rendeli⁹, az intézkedő rendőr pedig előállíthatja azt a személyt, aki a szabálysértést az abbahagyásra irányuló rendőri felszólítást követően tovább folytatja, továbbá azt is, akivel szemben az eljárás azonnal lefolytatható¹⁰.

⁶ Szolgálati Szabályzat 45. §:

„(1) A szülői felügyelet vagy gyámság, illetőleg az intézeti nevelés alól magát engedély nélkül kivonó személy előállításáról értesíteni kell a felügyelet gyakorlására jogosultat, indokolt esetben a gyámhatóságot is.

(2) Az okok és körülmények tisztázása után az előállított személyt a szülőnek, törvényes képviselőnek (gondozónak), illetőleg a legközelebbi nevelőintézetnek át kell adni.”

⁷ Rtv. 30. §:

„(1) A Rendőrség a bűncselekmény elkövetőjének elfogása és előállítása, vagy a közbiztonságot veszélyeztető cselekmény vagy esemény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott nyilvános helyen vagy a közterület kijelölt részén az oda belépőket vagy az ott tartózkodókat igazoltathatja.

(2) A Rendőrség az (1) bekezdésben írt cél elérése érdekében épületet, építményt, helyszínt, csomagot és járművet átvizsgálhat.

(3) A Rendőrség a rendezvény, az esemény, továbbá a közlekedés biztonságát, a közterület rendjét veszélyeztető jogellenes cselekmény megelőzése, megakadályozása érdekében a rendőri szerv vezetője által meghatározott területre belépők és az ott tartózkodók ruházatát és járművét átvizsgálhatja, illetőleg az üzemeltető által előírt feltételek megtartását ellenőrizheti, a közbiztonságra veszélyt jelentő anyagokat, eszközöket lefoglalhatja, illetőleg azoknak a rendezvény, esemény helyszínére való bevitelét megtilthatja.

(4) A Rendőrség a nyilvános forgalom számára nyitva álló helyen őrizetlenül hagyott, a közbiztonságra veszélyt jelentő tárgyat szükség esetén az elvárható gondossággal eltávolíthatja, megsemmisítheti.”

⁸ Rtv. 19. § (1): „A jogszabályi előírások végrehajtását szolgáló rendőri intézkedésnek - ha törvény vagy nemzetközi megállapodás másként nem rendelkezik - mindenki köteles magát alávetni, és a rendőr utasításának engedelmeskedni. A rendőri intézkedés során annak jogszerűsége nem vonható kétségbe, kivéve, ha a jogszerűtlenség mérlegelés nélkül, kétséget kizáróan megállapítható.

⁹ Az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 23.) Kormányrendelet 40/A. §:

„(1) Aki a rendvédelmi szerv hivatásos állományú tagja jogszerű intézkedésének nem engedelmeskedik, ötvenezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.

(2) Az (1) bekezdésben meghatározott szabálysértés miatt az eljárás a rendőrség hatáskörébe tartozik.”

¹⁰ Rtv. 33. § (2) bekezdés f) pontja: lásd 3. számú lábjegyzet.

Ezek alapján tényszerűen megállapítható, hogy a panaszolt előállítás kellő jogalappal történt, hangsúlyozva azt is, hogy az előállítás alapjául szolgáló, az intézkedéskor tapasztalható tények alapján dönt a rendőr az előállítás foganatosításáról. Ilyen esetekben az előállításhoz a törvényben megkövetelt szabálysértés, vagy bűncselekmény gyanúja nem éri, nem is érheti el a büntetőjogi, vagy szabálysértési jogi felelősség megállapításához szükséges megalapozottság szintjét. Azaz amennyiben az intézkedés során a rendőr számára komolyabb mérlegelés nélkül megállapítható, hogy az intézkedés alá vont személy magatartása a tapasztalt körülmények alapján a szabálysértés, vagy a bűncselekmény lehetőségét nyilvánvalóan felveti, ez kellő alapot szolgáltat az előállításra¹¹. A rendőr eleget tett törvényi kötelezettségének, amikor az előállítást megelőzően közölte a Panaszossal az előállítás fent részletezett okát¹². A szabálysértési feljelentés szándékának előzetes közlését pedig kizárólag arra az esetre írja elő a jogszabály, ha az intézkedés alá vont személy a számára felajánlott helyszíni bírság összegét vagy a bírságolás tényét vitatja, és így az eljáró hivatalos személy köteles az érintettet feljelenteni a szabálysértés miatt¹³. Ez a lehetőség azonban ezen ügyben szóba sem jöhet, mert a helyszíni bírság kiszabására e szabálysértés (jogszerű intézkedéssel szembeni engedetlenség) miatt nincs lehetőség.

Az Rtv. 62. § (1) bekezdése szerint a „*kényszerítő eszköz alkalmazását jelenteni kell a szolgálati elöljárónak.*”. A Szolgálati Szabályzat 57. §-ának (3) bekezdése szerint „*a kényszerítő eszközök alkalmazását követően a rendőr elöljárója vizsgálja annak szükségességét, jogszerűségét, az arányosság követelményének megtartását*”. Az előállítás végrehajtásáról szóló jelentés a jogszabályi hivatkozások között nem sorolja fel az Rtv. 47. §-át, és – feltehetően adminisztrációs hiba folytán – azt tartalmazza, hogy az intézkedés alatt nem került sor kényszerítő eszköz alkalmazására. Ugyanakkor a jelentés „Az intézkedés alapjául szolgáló esemény rövid leírása” során rögzíti, hogy a rendőr többszöri felszólítást követően, a panaszost utolérve karjánál fogva próbálta megállítani, mivel a felszólításnak nem tett eleget. A jelentés tehát dokumentálja, hogy a panaszossal szemben testi kényszer alkalmazására került sor. Mint azt a Panasztestület is megállapította, a testi kényszer alkalmazásának jogalapja fennállt, alkalmazásával az arányosság és a fokozatosság elve nem sérült. Álláspontom szerint az intézkedés dokumentálásának formai hibája a panaszos oldalán nem okozott olyan érdeksérelmet, amely alapján a tisztességes eljáráshoz való jogának csorbulása megállapítható lenne, tekintettel arra is, hogy a jelentés visszakereshető módon rögzíti a vele szemben alkalmazott testi kényszert, amelyre csak minimális ideig és erőfeszítéssel került sor.

Az előállítás időtartamára vonatkozó kifogás kapcsán álláspontom a következő. A már idézett Rtv. 33. § (2) bekezdésének f) pontja alapján végrehajtott előállítás egyrészt az eljárás

¹¹ **Rtv. 33. § (2) bekezdés b) pontja:** „*a rendőr előállíthatja azt a személyt, aki bűncselekmény elkövetésével gyanúsítható;*”

¹² **Rtv. 33. § (4):** „*Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.*”

¹³ **A helyszíni bírságolás részletes szabályairól szóló 10/2000. (II. 23.) BM rendelet 2. §:**

„(1) *Ha a jogszabály helyszíni bírság kiszabását lehetővé teszi és a hatóság tagja a helyszíni bírság kiszabása mellett dönt, ezt közli az elkövetővel, egyben tájékoztatja a jogkövetkezményekről, valamint a szabálysértéshez rendelt közúti közlekedési előéleti pontról. Ha az elkövető a helyszíni bírságolás tényét, a helyszíni bírság összegét tudomásul veszi, a hatóság tagja helyszíni bírságot szab ki. A helyszíni bírság tudomásulvétele esetén a hatóság tagja tájékoztatja az elkövetőt a helyszíni bírság végrehajtására vonatkozó törvényi rendelkezésekről [Sztv. 135. § (4) bekezdés].*

(2) *Ha az elkövető a helyszíni bírságolás tényét nem veszi tudomásul vagy a helyszíni bírság összegét vitatja, a hatóság tagja a helyszíni bírságolást befejezi és közli az elkövetővel, hogy feljelentést tesz.*

azonnali lefolytatása céljából történt, másrészt viszont további indokául az szolgál, hogy az elkövetett szabálysértést az intézkedés félbeszakítsa, illetve annak továbbfolytatását megakadályozza.

Egyébiránt az idézett törvényhely nem tartalmaz olyan rendelkezést, ami a hatóságnak kötelezővé tenné az előállítottak meghallgatását az előállítás időtartamán belül.

Az előállítás időtartamának megítéléséhez fontos körülmény az is, hogy a fogdák telítettsége miatt – a kérdéses időszakban 190 főt állítottak elő a rendőrök – az előállítással kapcsolatos eljárási cselekmények – a Rendőrség Szolgálati szabályzatáról szóló 62/2007. IRM rendelet (továbbiakban: Szolgálati szabályzat) 51. § (3) bekezdése¹⁴ szerinti teljesítésének kötelezettsége – több időt vett igénybe. A zsúfoltság miatti többletfeladatokat tekintetbe véve, a Panaszossal szemben ez korrekt – a törvényes 8 plusz 4 órás előállítási időtartamot meg sem közelítő – intézkedésnek minősül. Az igazolások és nyilatkozatok kitöltése, adminisztrációja az előállított személyek nagy száma miatt több időt vett igénybe, mint egy átlagos „terhelésű” munkanapon.

A bírói jogalkalmazási gyakorlat egyes ügyekben (Fővárosi Bíróság 20.K. 32.593/2007/8. számú ügy¹⁵) szintén arra az álláspontra helyezkedett, hogy ha az előállítás a Rendőrség túlterheltsége miatt hosszabb – a törvényes időtartamot meg nem haladó – ideig tart, az előállítás nem veszti el jogszerűségét.

A közigazgatási szervektől, így a Rendőrségtől sem várható el, hogy a hirtelen, és váratlan mértékben megnövekedett ügyszám miatt az ügyintézési határidő az átlagostól ne térjen el. Mindössze csak az várható el, hogy a szükséges személyes szabadságkorlátozás időtartama a törvényes maximumot ne lépje túl, azaz az előállítás a szükséges ideig, de legfeljebb 8 plusz 4 óráig tarthat. Ezért a Panaszos – az illetékes rendőri szervek hirtelen és jelentős mértékben megnövekedett feladataira tekintettel – alaptalanul sérelmezi az előállítás időtartamát.

A kérdéses napon a szabálysértési eljárás gyorsított lefolytatására a tömeges előállítás miatt nem volt lehetőség, ezért a panaszos – aki 14. életévét mindössze három hónappal korábban töltötte be – még meghallgatása előtt átszállításra került a TEGYESZ-hez. A továbbiakban a szabálysértési eljárást a BRFK VIII. kerületi Rendőrkapitányság Igazgatásrendészeti Osztálya folytatta le. A már idézett Fővárosi Bíróság 20. K.32.593/2007/8. számú ítéletének indokolási részében kifejtette, hogy az előállítás, mint rendőri intézkedés csak az adatok felvételét, illetőleg a tényállás rögzítését foglalja magában, semmiféle érdemi döntést nem eredményez. Az előállítást követően felvett adatok birtokában mérlegel és dönt a rendőrhatalom arról, hogy az előállított személlyel szemben milyen eljárási cselekményt foganatosít.

¹⁴ **Szolgalati szabalyzat 51. § (3):** „Az előállító helyiségben történő elhelyezéskor, az előállított, elővezetett, visszatartott személyt fel kell világosítani az intézkedés várható időtartamáról. Ruházatát át kell vizsgálni, és tőle el kell venni azokat a tárgyakat, amelyeket fogva tartáskor sem tarthat magánál. Nyilatkoztatni kell sérüléséről, esetleges panaszáról, szükség esetén orvosi ellátásban kell részesíteni.”

¹⁵ **Fővárosi Bíróság 20.K. 32.593/2007/8. számú ítélet indokolása:** „A demonstráció miatt előállított személyek nagy számára figyelemmel a bíróság nem tartotta a felperes 2007. február 3. 12.10 órától 19.50 óráig tartó – azaz 7 óra 40 percet kitevő – előállításának időtartamát jogszerűtlennek, mert az Rtv. 33. § (3) bekezdés szerint ez a szükséges ideig, de legfeljebb 8 órán át korlátozhatja a személyi szabadságot, a felperes vonatkozásában alkalmazott előállítás ideje pedig ezt nem haladta meg.”

Álláspontom szerint a panaszos azon kifogása, hogy az intézkedés során kényszerítő eszközként vegyi eszközt alkalmaztak vele szemben, melynek következtében az arca „megégett”, az alábbiak miatt nem fedik a valóságot. A rendőri intézkedésről szóló jelentések valamennyi esetben leírják az alkalmazott kényszerítő eszközök fajtáját, az alkalmazás körülményeit, továbbá azt a körülményt is, ha a panaszos egyéb ok folytán szenved sérülést, illetve ha sérülése miatt segítséget kér. A panaszban megjelölt napon az intézkedés alá vont személyek több esetben valóban kértek egészségügyi ellátást korábbi sérüléseik miatt. Ezen eseteket a rendőrök jelentésükben rögzítették, és a szükséges egészségügyi ellátást a helyszínen tartózkodó mentőautók valamelyikénél biztosították az intézkedés alá vontak számára. A befogadáskor az ügyeletes tiszt nyilatkozta a panaszost arról, hogy van-e sérülése. A panaszos a kérdésre adott nemleges válaszát dokumentáló nyilatkozatot saját kezűleg aláírta, majd később maga jegyezte rá arra, hogy „Panasz és sérülésmentesen távozom a fogda területéről!”. Az Átkísérési utasítás – a panaszban foglaltakkal ellentétben – szintén azt támasztja alá, hogy panaszost a TEGYESZ munkatársa sérülés és panasz nélkül vette át a Rendőrségtől. Amennyiben egyébként a Panaszos bármilyen egészségügyi problémára panaszkodott volna, az ügyeletesnek kötelessége lett volna azonnal mentőt hívni. Az előállítás ideje alatt erre nem volt szükség.

A közigazgatási hatósági eljárás során megtörtént a panaszos nyilatkozattételre történő felhívása a kényszerítő eszköz alkalmazásával összefüggő kérdésekkel kapcsolatban. A megadott határidőn belül azonban sem a panaszostól, sem annak jogi képviselőjétől nem érkezett válasz a feltett kérdésekre, orvosi látelleletet nem csatoltak és tanúkat sem neveztek meg. Ezért a döntés meghozatala során csak a rendelkezésre álló bizonyítékokat lehetett figyelembe venni, melyek mérlegelése alapján a panaszt az oszlató spray alkalmazása, valamint az annak következtében keletkezett sérülés vonatkozásában – kellő megalapozottság és kétséget kizáró bizonyíthatóság hiányában – elutasítom.

A rendőrségi jelentés szerint – amely közokiratnak minősül, ezért tartalma az ellenkező bizonyításáig hitelesnek tekintendő – az Rtv. 33. §-ának (4) bekezdése¹⁶ alapján sor került az előállítás időtartamáról szóló igazolás kiadására a panaszos részére, amit az is alátámaszt, hogy a dokumentum másodpéldánya az ügy iratai között megtalálható. A személyi szabadság korlátozásának időtartamáról szóló igazolás kiállítása egyébként a rendőrnek is érdekében áll, mivel ezzel is bizonyítható, hogy az előállítás időtartama nem haladta meg a törvény által biztosított keretet és így nem történt jogellenes fogvatartás. A fentiek alapján az igazolás kiadásának elmulasztásával kapcsolatban tett panaszt elutasítom.

Ugyanakkor azzal, hogy a rendőrségi dokumentumok egymástól eltérő időpontokat jelölnek meg az előállítás kezdeteként (a rendőri jelentésen 21:30, illetve 02:52, az igazoláson 21:10, míg a nyilatkozaton 22:55 óra szerepel) – bár annak időtartama még a legkorábbi, 21:10 órás kezdő időpontot alapul véve sem haladta meg a 8 órát – sérült a panaszos tisztességes eljáráshoz való joga.

Mindezek alapján a rendelkező részben foglaltak szerint határoztam.

¹⁶ **Rtv. 33. § (4) bekezdése:** „Az előállítottat szóban vagy írásban az előállítás okáról tájékoztatni kell, és az előállítás időtartamáról részére igazolást kell kiállítani.”

IV.

A Panasztestületnek a jelen ügy kapcsán kialakított állásfoglalásában az előállítás időtartamára vonatkozóan tett megállapításával és az azokból levont következtetésekkel a határozat III. részében foglalt indokok alapján nem értek egyet.

A Panasztestület megállapította, hogy „mivel a panaszos magatartásával megalapozta a szabálysértés elkövetésének a gyanúját, a rendőrök megfelelő jogalap birtokában kezdtek intézkedni a panaszossal szemben, ezért az igazoltatás foganatosításával nem valósították meg a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét. A Testület ugyanakkor nem tartja elfogadhatónak az Rtv. 29. §-ának (1) bekezdésére való általános utalást konkrét igazoltatási ok megjelölése nélkül, már csak az intézkedés alá vont panaszjogának mint alkotmányos alapvető jogának érdemi gyakorolhatósága miatt sem, hiszen az intézkedés alá vont csak a vele szemben foganatosított intézkedések pontos céljának, indokának és jogalapjának ismeretében tud arról dönteni, hogy ezeket elfogadja-e vagy sem, és panasszal él-e az intézkedés ellen vagy sem. A jogalap pontatlan megjelölése miatt a Testület a tisztességes eljáráshoz való alapjog sérelmét állapította meg.”

A rendőri jelentés az igazoltatás jogalapjaként az Rtv. 29. § (1) bekezdésének általános felhatalmazására utal. Mivel a panaszos a járda helyett huzamosabb időn keresztül az úttesten haladt, ezért az e magatartás abbahagyására történő többszöri rendőri felszólítás következtében az intézkedés indokával és céljával – még az életkorát figyelembe véve is – pontosan tisztában kellett, hogy legyen. Ennek tényét támasztja alá az is, hogy panaszában az igazoltatást a sérelmezett rendőri intézkedések között sem ő, sem jogi képviselője nem jelölte meg. Ezért álláspontom szerint az általános törvényi felhatalmazás, mint jogalap megjelölése az adott esetben nem vezetett a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelméhez, illetve további jogérvényesítésében sem akadályozta meg.

A Panasztestület a rendelkezésre álló videofelvétel alapján megállapította, hogy „a panaszos szabálysértés abbahagyására irányuló felszólítására nem került sor, ezért a Testület megállapította egyrészt, hogy megfelelő jogalap nélkül került sor a panaszos előállítására, másrészt azt, hogy csekély mértékben sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát a panaszos előállításának jogalapjára vonatkozó, egymásnak ellentmondó rendőrségi dokumentáció.” (...) „Jelen esetben az előállítás alapja, a panaszos úttesten való haladásával megalapozott szabálysértés gyanúja volt, amelyre a rendőrség a panaszos személyi szabadságának közel 7 órán tartó korlátozásával válaszolt. Az előállítás időtartama különösen azért problémás, mert a közel 7 óra alatt feltehetőleg semmilyen eljárási cselekmény foganatosítására – így különösen a panaszos meghallgatására – nem került sor. A panaszos 21 óra 10 perctől másnap 3 óra 54 percig, vagyis 6 óra 54 percen keresztül tartó előállítása miatt a panaszos személyi szabadsághoz fűződő alapjogának korlátozása semmiképpen sem állt arányban az intézkedéssel elérni kívánt törvényes céllal. A Testület a fentebb idézett jogszabályi rendelkezések alapján megállapította, hogy a panaszos előállításának időtartama sértette az arányosság követelményét. A Testület az eddig vizsgált panaszügyek kapcsán kialakított gyakorlata szerint a szükségtelenül hosszú időtartamú előállítást, mint a személyi szabadságot érintő legsúlyosabb jogkorlátozást, illetve elvonást, súlyos alapjogsérelemnek tekinti, ezért jelen ügyben is - e tekintetben- a panaszos személyi szabadságának súlyos sérelmét állapította meg.”

A Panasztestületnek a jelen ügy kapcsán kialakított állásfoglalásában az előállítás jogalapjára és időtartamára vonatkozóan tett megállapításaival és az azokból levont következtetésekkel a határozat III. részében foglalt indokok alapján nem értek egyet.

A Panasztestület állásfoglalásában a Panaszos tisztességes eljáráshoz való alapjogának csekély sérelmét is megállapította az előállításának jogalapjára vonatkozó, egymásnak ellentmondó rendőrségi dokumentáció miatt.

A panaszos által is aláírt nyilatkozat alapján az előállításának oka garázdaság¹⁷ szabálysértésének továbbfolytatása volt. A rendőri jelentésben foglaltak alapján a panaszos magatartásával megalapozta az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Szabs. rendelet) 54. § (1) bekezdése¹⁸ szerinti, a „közúti közlekedési szabályok kisebb fokú megsértése” szabálysértésének gyanúját is. Eljárása során a Panasztestület is arra a következtetésre jutott, hogy a panaszos magatartása alapján mindkét szabálysértési tényállást megalapozó gyanú fennállt, ezért a panaszos igazoltatása és előállítása jogalapjának vizsgálata során maga a Panasztestület sem tartotta szükségesnek annak eldöntését, hogy melyik szabálysértés abbahagyására szólíthatna volna fel őt a rendőrség. Mivel a rendőri jelentés szerint a panaszos előállítására szabálysértés felszólítás ellenére történő továbbfolytatása miatt került sor – és a leírtak alapján magatartása mindkét szabálysértést megalapozhatta – ezért álláspontom szerint jelen esetben az előállítás jogalapjának a különböző dokumentumokon való eltérő megjelölése érdemi jogsérelmet a panaszosnak nem okozott.

A Panasztestület állásfoglalása szerint *„a panaszos ruházatának átvizsgálására anélkül került sor, hogy a rendőrök azt feltételezték volna, hogy támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgyat tart magánál, (ezért) az Rtv. 31. § kezdése ahhoz nem biztosított kellő jogalapot. A Testület álláspontja szerint megvalósult a panaszos emberi méltóságának sérelme.”*

Az Rtv. 31. § (1) bekezdése úgy rendelkezik, hogy akivel szemben személyi szabadságot korlátozó intézkedést foganatosítanak, annak ruházatát a rendőr a támadásra vagy az önvészély okozására alkalmas tárgy elvétele végett, előzetes figyelmeztetés után átvizsgálhatja. A Panasztestület egy, szintén 2009. július 04-én, de a budapesti Erzsébet téren történt intézkedéssel kapcsolatban tett panasz kivizsgálása során – 224/2010. (IV. 21.) számú állásfoglalásában – korábban megállapította, hogy *„A rendezvényen résztvevőknél több esetben találtak ilyen eszközöket (kést, gázsprayt), és a Testület összességében az előállítani kívánt személy esetében, akit a befogadáskor újra átvizsgálunk, a beszállítás előtti ruházatátvizsgálást nem tekintette aránytalannak. A Testület figyelemmel volt arra is, hogy a rendőröket a panaszos kiemelését megelőzően többször támadás érte a résztvevők részéről. Így a Testület a ruházatátvizsgálást – és az emberi méltósághoz való jog ezzel megvalósított korlátozását – jogszerűnek ítélte.”* A jelen panaszügyben született állásfoglalás 9. oldalának második bekezdésében ugyanakkor maga a Panasztestület írja azt, hogy *„A panaszos által előadottakból arra lehet következtetni, hogy tagja volt a 2009. július 4-én Budapest, V. kerületi Erzsébet téren tartott összejövetelnek, amelyet a rendőrség feloszlattott.”* Tehát a fenti okfejtés alapján is megállapítható, hogy a panaszos ruházatának átvizsgálására – ugyanúgy,

17

¹⁸ **Szabs. rendelet 54. § (1):** „Aki a közúti közlekedés szabályairól szóló 1/1975. (II. 5.) KPM-BM együttes rendelet (a továbbiakban: KRESZ) 3. § (2) bekezdésében, 48. § (4), (7) és (9) bekezdésében, 48. § (12) bekezdés c) és d) pontjában, valamint 51. §-ában meghatározott rendelkezés megsértése kivételével a közúti közlekedés szabályait megszegi, ha a 42-51. § szerinti szabálysértés nem valósul meg, harmincezer forintig terjedő pénzbírsággal sújtható.”

mint a rendezvény más résztvevői esetén – megfelelő jogalappal került sor, a rendőrök testi épségének megóvása, valamint a közbiztonságra veszélyes tárgyak megtalálása érdekében.

A videofelvétel alapján a panaszost a rendőrség a Cházár András utca és a Thököly utca kereszteződésénél „Rendőrség, állj!” felszólítással vonta intézkedés alá. *„Tekintettel arra, hogy a panaszos a felszólítás ellenére nem állt meg, a Testület álláspontja szerint a rendőri intézkedésnek ellenállva volt jogalap vele szemben a testi kényszer alkalmazására, nem sérült a kényszerítő eszköz alkalmazásánál az arányosság és a fokozatosság elve, ezáltal a panaszos testi épségéhez való alapjoga sem. Alapjogsérelmet okozott viszont az a helyzet, hogy a panaszossal szemben a testi kényszer dokumentálása nem történt meg, arról a rendőrség nem küldött a Testület részére iratot, annak ellenére, hogy mind az Rtv. 62. § (1) bekezdése, mind a Szolgálati Szabályzat 57. §-a szerint kötelezettség terheli a kényszerítő eszközt alkalmazó rendőrt annak dokumentálására. Tekintettel arra, hogy a jelentésre és kivizsgálásra vonatkozó szabályok garanciális jelentőségűek a visszakereshetőség, és ezen keresztül a jogszerűség vizsgálata szempontjából, a Testület úgy ítélte meg, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását rögzítő rendőrségi dokumentáció (jelentés és kivizsgálás) hiánya sértette a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogát.”*

A Panasztestületnek a testi kényszer dokumentálásával kapcsolatban tett megállapításaival a határozat III. részében foglalt indokok alapján nem értek egyet.

Hatásköröm és illetékességem az Rtv. 92. § (1) bekezdése¹⁹, illetve a 93/A. § (6) és (7) bekezdéseim²⁰ alapul

¹⁹ **Rtv. 92. §:** *„(1) Akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette - választása szerint - panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.”*

²⁰ **Rtv. 93/A. §:**

„(6) Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő tizenöt napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.”

„(7) Az országos rendőrfőkapitány a panaszról az állásfoglalás kézhezvételét követő tizenöt napon belül közigazgatási hatósági eljárásban dönt. Ha az országos rendőrfőkapitány határozatában eltér a Testület állásfoglalásától, ezt köteles megindokolni.”

Határozatom az alábbi jogszabályokon alapul:

- a Magyar Köztársaság Alkotmányáról szóló 1949. évi XX. törvény XII. fejezet 54. § (1) és (2) bekezdése;
- a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény 326. § (7) bekezdése, 330. § (2) bekezdése;
- a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. törvény 100.§ (1) bekezdés a) pontja, valamint (2) bekezdése, a 109. § (1) és (3) bekezdése;
- a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény 18. § (1) bekezdése, 19. § (1) bekezdése, 29. § (1) bekezdése, 30. §-a, 31. § (1) bekezdése, 33. § (2) bekezdés f) pontja, valamint (4) bekezdése, 47. §-a, 62. § (1) bekezdése, 92. § (1) és (2) bekezdései, a 93/ A § (6) és (7) bekezdései;
- a szabálysértésekről szóló 1999. évi LXIX. törvény 142/A. § (1) bekezdése;
- az egyes szabálysértésekről szóló 218/1999. (XII. 28.) Kormányrendelet 40/A. §, 54. § (1) bekezdése;
- a közúti közlekedés rendjéről szóló 1/1975 (II.5.) KPM-BM együttes rendelet 21. § (6) bekezdése;
- a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII.23.) IRM rendelet 45. §-a, 51. § (3) bekezdése, valamint 57. § (3) bekezdése.

Budapest, 2010. november „ „

**Dr. Hatala József r. altábornagy
országos rendőrfőkapitány**